

Växande forskningsmiljö i samverkan mellan Malmö stad och Malmö universitet

Hej Lisbeth Gyllander Torkildsen, Kvalitets- och utvecklingschef på gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, Malmö stad. Ni har i samverkan med Malmö universitet börjat bygga upp en gemensam forskningsmiljö med fokus på likvärdighet, delaktighet och hållbarhet i förskola och skola. Vad består den här forskningsmiljön av?

– Forskningsmiljön består av forskare från Malmö universitet och licputerade eller disputerade lärare i Malmös tre skolförvaltningar. De flesta av de forskarutbildade som är anställda i staden, arbetar som vetenskapliga utvecklingsledare på den gemensamma enheten Pedagogisk Inspiration Malmö (PI). Några arbetar på förvaltningsnivå. Forskningsmiljön leds av en disputerad forskare som har anställning i staden och på universitetet, och av två forskare från fakulteten Lärande och samhälle. Staden finansierar 40 % av tjänst för arbete som utförs inom ramen för ULF-avtalet medan universitetet finansierar en årlig utlysning av forskningsmedel för att bygga kunskap inom miljön. För forskningsmiljön finns en särskild styrgrupp av ledningspersoner från staden och från Lärande och samhälle, vilken träffas regelbundet för att tillse att nödvändiga förutsättningar finns eller kan utvecklas.

Vad vill ni åstadkomma med forskningsmiljön?

– Forskningsmiljön syftar till att möjliggöra för forskare från Malmö universitet och verksamma i stadens tre skolförvaltningar att tillsammans ta sig an de möjligheter och utmaningar som skolverksamheterna och universitetets lärarutbildningar står inför. Staden och universitetet har identifierat ett gemensamt behov av att utveckla kunskap om hur specifika förutsättningar i staden, exempelvis stora socioekonomiska skillnader och kulturell och språklig diversitet, påverkar och kan påverkas av de praktiker i skola och förskola där elever och barn lär och utvecklas. De gemensamma övergripande områdena är likvärdighet, delaktighet och hållbarhet. Dessa områden är angelägna kunskapsområden också för lärarutbildningar och utvecklingen av deras forskningsbas. Den kommande treårsperioden är språkutveckling av särskilt fokus. Forskningen involverar medarbetare vid förskolor, skolor och verksamheter inom vuxenutbildning samt studenter vid lärarutbildningarna. Vi vill genom forskningsmiljön skapa förutsättningar för praktikinära forskning tillsammans med pedagoger och ledningar på förskolor och skolor inom ramen för de gemensamma områdena. Forskningsmiljön strävar efter att uppnå tre mål:

- Forskningsbaserade kunskaper som ökar lärarutbildares, studenters, pedagogers och skolförvaltningarnas kompetens att utveckla undervisning och lärande på vetenskaplig grund
- Utveckling av modeller, metoder och förmåga att bedriva praktikinära forskning
- Teori- och metodutveckling inom aktuella forskningsfält

Vi använder flera metoder för att nå målsättningarna bland annat utveckling av det tredje rummet, det vill säga mötesplatser och arenor för samverkan så som en gemensam

seminarieserie, genomförande av gemensamma forskningsprojekt, affilieringar till Malmö universitet och dokumentation och spridning av beprövad erfarenhet.

När togs de första stegen i detta bygge och var befinner ni er idag?

– Samverkan mellan Malmö stads utbildningsförvaltningar och Fakulteten för Lärande och samhälle har utvecklats under flera år från att initialt handla om att personal i båda organisationerna haft uppdrag som forskningsledare med syfte att bidra till att skapa gemensamma kunskapsallianser för praktikrelevant och praktiknära forskning och utveckling, till att förtydligas och mer riktas mot en gemensam kunskapsproduktion. De första stegen togs redan 2014 i samband med att Malmö universitet och Malmö stad inledde forskningssamarbetet MUVAH - Malmöungdomars väg till arbete genom högre utbildning. MUVAH är en kunskapsallians mellan Malmö stad och Malmö universitet med mål att öka Malmöungdomars inträde på arbetsmarknaden, få fler ungdomar från underrepresenterade grupper att välja högre utbildning och öka förståelsen av utbildningsvalen hos Malmös unga.

2019 skrevs ett avtal om att utveckla den gemensamma forskningsmiljön och 2021 uppdaterades avtalet. Det är ett övergripande ULF-avtal vilket sedan avtalen för de specifika forskningsprojekten på olika förskolor och skolor kopplas till. De senaste två åren har vi lagt fokus på att etablera en seminarieserie med syfte att utgöra en mötesplats inom ramen för en gemensam forskningsmiljön. Information om seminarierna läggs på vårt intranät Komin och de är öppna för intresserade att anmäla sig till. Hittills har det deltagit personal och ledning från våra förskolor och skolor vid samtliga seminarier. Vi tror att seminarieserien är ett bra sätt att knyta band mellan forskare och praktiker. Vi arbetar för att vidareutveckla arbetet och öka kommunikationen såväl före som efter seminarierna.

Ett annat resultat av samverkan är en treårig flexit-tjänst med fokus på digitalisering, som 2020 beviljades medel ur Riksbankens Jubileumsfond. Tjänsten innebär att en forskare bedriver praktiknära forskning i samarbete med stadens tre utbildningsförvaltningar och fördelar sin arbetstid mellan staden och universitetet utifrån en bestämd planering.

Två forskningsprojekt har hittills startats inom ramen för forskningsmiljön; Lässtimulerande och språkutvecklande arbete för delaktighet och inkludering samt Känsla av sammanhang och agency i relation till lokala och globala utmaningar. Varför blev det just dessa projekt?

– Fakulteten Lärande och samhälle utlyser årligen 300 lektorstimmar för forskning inom miljön. Ansökan kan antingen syfta till att etablera ett nytt samarbete utifrån en gemensamt identifierad frågeställning eller att förstärka ett befintligt samarbete inom ramen för forskningsmiljön. Ansökningarna rangordnas av en arbetsgrupp utsedd av styrgruppen för forskningsmiljön. De ansökningar som får högst poäng presenteras för styrgruppen som sedan väljer ut två forskningsprojekt som bedöms vara mest relevanta såväl för skolförvaltningarnas verksamheter som för universitetet.

Förra året var det de två forskningsprojekten som tilldelades medel, 150 timmar vardera. Det tog något längre tid än vad styrgruppen bedömt för forskarna att komma i kontakt med skolor för de

projekt som erhållit medel i utlysningen. Det gjorde att projektens igångsättande fördröjdes. Vi som sitter i styrgruppen som representanter för de tre skolförvaltningarna arbetar därför nu mer aktivt med att bidra med våra kontakter för att forskningsprojekt ska komma igång snabbare.

Hur har mötet mellan forskare och pedagoger sett ut och hur blir pedagogerna delaktiga i kunskapsproduktionen?

– Mötena mellan forskare och verksamma i våra förskolor och skolor ska mynna ut i praktisk forskning, det vill säga ta sin utgångspunkt i skolans och förskolans behov av kunskap och bidra till att utveckla undervisningen i skolor och förskolor samt lärarutbildning. Det förutsätter en tilltro till varandras kompetens och förmågan att lyssna. Mötena har sett olika ut. I några fall har frågorna kommit ifrån verksamheterna. Frågorna och önskan att samverka kan då ha börjat antingen hos förskollärare och lärare, hos skolledning eller på förvaltningsnivå. Det bästa engagemanget får vi när frågorna uppstår i de praktiker där barn och elever möter förskollärare och lärare. I andra fall har frågorna kommit ifrån forskarna som har önskat samarbete med någon förskola eller skola. Gemensamt är att forskarna träffar praktikerna och att det sker en dialog där fokus är att skapa gemensam förståelse för frågeställningarna. Det har visat sig vara en komplex process i förhållande till att perspektiv och drivkrafter kan skilja sig åt ganska markant. Det finns ett gemensamt ansvar för att forskning kommer till stånd. Om det finns en ödmjukhet och ett genuint intresse av att förstå den andres kunskap och kompetenser och se varandra som samarbetspartners i forskningen, brukar det lösa sig när relationen väl är etablerad. Vår erfarenhet är att det är centralt att samverka präglas av ömsesidighet och respekt för alla involverades roller, kunskaper och kompetenser. Alla involverade bidrar med centrala delar i projekten och ska uppleva att utbytet är relevant för den egna verksamheten.

Vilka utmaningar och glädjämnen/framgångsfaktorer har du sett när det gäller samarbetet mellan förvaltning och lärosäte?

– När forskare och praktiker har ett gemensamt fokus fungerar samverkan väldigt bra. Det stärker skolorna i deras vetenskapliga kompetens och skapar förutsättningar för mer långsiktig utveckling. Det bidrar även till ny kunskap för forskarna eller nya modeller för samverkan. Bara det faktum att förskollärare, lärare och skolledare får sin praktik beforskad gör att berörd verksamhet får syn på allt det fina arbete som redan pågår och det skapar en stolthet i verksamheten. En mer problematisk lärdom är att forskare och praktiker lite för ofta har olika förståelse för vad samarbetet ska leda till. Det finns en inbyggd motsättning i förhoppningarna om att producera ny forskning med utgångspunkt i praktikens frågor. Där våra verksamheter ser stöd i utvecklingen av sina praktiker som det viktigaste, ser forskarna produktion av ny kunskap som sitt främsta fokus. Motsättningen uppstår exempelvis genom att många av de frågor som verksamheterna ställer redan är någorlunda väl beforskade eller att våra verksamheter inte nödvändigtvis alltid är intresserade i att skapa ny forskning. Däremot finns behov och önskemål om att tillsammans omsätta befintlig forskning inom området till förskolornas och skolornas och lokala kontext. Detta ryms sällan inom ramen för de roller som forskare från Malmö universitet har. När verksamheternas och forskarnas intressen sammanfaller sker magi. När de inte gör det uppstår frustration. Vi har även noterat att det forskare vid Malmö universitet inte alltid är intresserade av ett samverkansprojekt om inte det finns tydliga möjligheter till finansiering. Det senare har inneburit att deltagandet av forskare från Mau varit skalt i den seminarierie som

skapades som gemensam mötesyta i forskningsmiljön. I förlängningen är det en risk eftersom det kan uppfattas som bristande intresse från universitetet för praktikens frågor och utmaningar. Vi ser även att den tid som forskarna erhåller i utlysningarna, 150 timmar per projekt, inte är tillräckligt för att hinna med så mycket mer än planering, genomförande av empiriinsamling och eventuellt analys av data och muntlig kommunikation av denna. Spridning och att producera artiklar för olika tidskrifter, ryms inte inom tiden.

En risk vi ser är att många angelägna praktikinära forskningsfrågor förblir outforskade, eftersom de inte kan erhålla ett lika brett gensvar från skolhuvudmännen som ju ser till den sammantagna bilden i deras kvalitetsarbete. En möjlighet som vi ser framåt är att samordna oss mer i ULF med de geografiskt näraliggande lärosätena för att skapa en bredd i de satsningar som görs, exempelvis med hjälp av Skånes kommuner.

Hur arbetar ni med kunskapsdelning/spridning?

– Spridning sker dels genom seminarieserien, dels genom respektive parts egna kanaler. Inom skolförvaltningarna sprids erfarenheterna genom intranätet, siden Pedagog Malmö och i olika nyhetsbrev som går ut inom respektive förvaltning. Motsvarande spridning sker inom Malmö universitet. Vi för just nu en dialog i styrgruppen om hur vi ska kunna länka samman de olika kommunikationskanalerna. Flera av projekten inom forskningsmiljön har även presenterats på Lärarnas skolutvecklingskonferens, en konferens som anordnas vart 1,5 år i Skåne. I några av projekten skriver verksamheterna och forskarna rapporter eller andra texter tillsammans. På sikt ser vi även spridning via artiklar i olika tidskrifter.

Hur hoppas du att forskningsmiljön ska utvecklas?

– Min förhoppning är att forskningsmiljön ska utvecklas till ett tredje rum där verksamma i förvaltning och på lärosäten kan mötas i ögonhöjd, dela erfarenheter, identifiera gemensamma intressen och klättra i varandras kunskaper och kompetenser.